

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗДВН
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЛЦДН у м. _____
(місто знаходження НКП)

До захисту допускається
Завідувач кафедри проф.
_____ В.М.Борнос
«__» _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”
Спеціальність 072 – “Фінанси, банківська справа та страхування”

Керівник роботи:

_____
(підпис)

Вареник І.В.

(ініціали, прізвище)

Студент:

_____
(підпис)

Прохоренко Т.В..

(ініціали, прізвище)

Група:

_____ Ф-61ш

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність фінансової діяльності підприємства.....	6
1.2. Фінансово-економічний стан та його роль у ефективності господарської діяльності підприємства.....	8
2. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	12
2.1. Аналіз активів і зобов'язань підприємства.....	12
2.2. Аналіз показників ліквідності і платоспроможності підприємства....	15
3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КП ШКЗ «ІМПУЛЬС».....	18
3.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства КП ШКЗ «Імпульс».....	18
3.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства.....	21
3.3. Резерви поліпшення фінансово - економічного стану підприємства...27	
ВИСНОВОК.....	29
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми випускної роботи. Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на вітчизняних підприємствах відіграє аналіз фінансового стану підприємств, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень. І хоча сам термін "фінанси" за останні 10-15 років пройшов через певні зміни та суттєво ускладнився, фінансові аналітики у країнах з розвинутою ринковою економікою традиційно займаються розрахунком коефіцієнтів, статистичним аналізом, складанням трендів для прогнозування.

Однак економічні реалії в Україні, як і в більшості сусідніх з нею держав, мають певну специфіку, що вносить корективи у традиційну методологію аналізу. Особливістю формування цивілізованих ринкових відносин в Україні є посилення впливу таких чинників, як жорстка конкурентна боротьба, технологічні зміни та постійне вдосконалення методів технічної обробки економічної інформації. Середовище, в якому функціонують вітчизняні підприємства характеризуються також безперервними нововведеннями в податковому законодавстві, змінами процентних ставок та валютних курсів, а також різкими коливаннями цін на ресурси та відносно високим темпом інфляції. Більшість цих факторів враховується при викладенні матеріалу вітчизняними та російськими авторами підручників та навчальних посібників з економічного аналізу, використаних при написанні даної роботи.

Ефективне виробництво та реалізація якісної продукції позитивно впливають на фінансовий стан підприємства. Збої у виробничому процесі, погіршення якості продукції, ускладнення з її реалізацією ведуть до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, внаслідок чого погіршується його платоспроможність. Очевидним також є і зворотній зв'язок, який полягає у тому, що відсутність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченості матеріальними ресурсами, а отже, і у виробничому

процесі. Однак у виробничій діяльності українських підприємств часто трапляються випадки, коли і добре працююче підприємство відчуває фінансові ускладнення, пов'язані з недостатньо раціональним розміщенням і використанням наявних фінансових ресурсів.

Метою роботи є вивчення методики аналізу і оцінки фінансово-економічного стану підприємства і проведення практичного аналізу на підставі даних підприємства, вибраного як об'єкт дослідження.

У випускній роботі проведено аналіз та дана оцінка фінансово-економічного стану КП ШКП „Імпульс” і визначені реальні резерви його фінансового оздоровлення.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішені такі **завдання**:

- вивчені теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства;
- проведено аналіз фінансового стану КП ШКП „Імпульс”;
- визначені резерви укріплення фінансового стану КП ШКП „Імпульс”.

Об'єктом дослідження є методика комплексного фінансового аналізу результатів фінансово-господарської діяльності досліджуємого підприємства.

Предметом дослідження є фінансово-економічний стан КП ШКП „Імпульс”.

Методи дослідження - аналіз та синтез, статистичний аналіз, структурний і порівняльний аналіз.

Структура роботи. У першому розділі роботи «Теоретичні основи аналізу фінансової діяльності підприємства» розглянуто поняття, склад і структуру фінансових активів підприємства, їх напрямки і джерела використання, та економічний зміст ефективності фінансової діяльності підприємства.

У другому розділі роботи «Методичне забезпечення аналізу фінансової діяльності підприємства» розглянуто показники економічного аналізу та

оцінки фінансових результатів, платоспроможності та ліквідності підприємства і роль ефективного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки.

У третьому розділі роботи «Резервами підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства» подається історія розвитку і організаційна структура підприємства, оцінка показників фінансової діяльності підприємства, також проаналізовано проблеми використання і напрямки вдосконалення ефективності використання фінансових коштів на підприємстві. Запропоновано основні шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності досліджуємого підприємства.

Фактологічну основу складають використані дані, приведені в економічній літературі вітчизняних і зарубіжних авторів, звітних даних КП ШКП „Імпульс” .

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансової діяльності підприємства

Інформаційною базою аналізу фінансового стану підприємства є, в основному, фінансова звітність.

Фінансова звітність являє собою систему показників, що відображають інформацію про фінансовий стан організації на звітну дату, а також фінансові результати її діяльності за звітний період.

Склад, зміст, вимоги та інші методичні основи фінансової звітності на підприємствах України регламентовані Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р №87. Згідно з цим П(С)БО фінансова звітність складається з утворюючих єдине ціле взаємозалежних показників балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до них. Головними вимогами до фінансової звітності є достовірність, повнота та відкритість для ознайомлення користувачів.

Баланс підприємства (форма №1) (додаток 1) служить індикатором для оцінки фінансового стану підприємства. Підсумок балансу дає орієнтовну суму коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства.

Для загальної оцінки фінансового стану підприємства складають ущільнений баланс, у якому об'єднують у групи однорідні статті. При цьому скорочується число статей балансу, що підвищує його наочність і дозволяє порівнювати з балансами інших підприємств.

Для одержання загальної оцінки динаміки фінансового стану можна зіставити зміни результату балансу зі змінами фінансових результатів господарської діяльності (виручкою від реалізації продукції, прибутком від реалізації, прибутком від фінансово-господарської діяльності), використовуючи форму №2 "Звіт про фінансові результати" (додаток 2).

Примітки до фінансової звітності повинні розкривати суть поданої звітної інформації, облікову політику організації і забезпечувати користувачів звітності додатковими даними, які недоцільно включати в баланс, звіт про фінансові результати та ін. звітні документи, але котрі є необхідними користувачам фінансової звітності для реальної оцінки майнового, фінансового стану організації і фінансових результатів її діяльності.

На вітчизняних підприємствах часто здійснюють аналіз характеру змін окремих статей балансу. Такий аналіз проводиться за допомогою горизонтального (часового) та вертикального (структурного) аналізу.

Горизонтальний аналіз полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні балансові показники доповнюються відносними темпами зростання (спаду). Мета горизонтального аналізу полягає в тому, щоб виявити абсолютні і відносні зміни розмірів різноманітних статей балансу за визначений період, дати оцінку цим змінам. Для аналізу беруть базисні темпи росту за декілька періодів. Найчастіше розбивка на періоди відбувається поквартально.

Цінність результатів горизонтального аналізу суттєво знижується в умовах інфляції, коливань цін на ресурси та частих нововведень у податковому законодавстві, які впливають на розподіл доходу. В цій ситуації на деяких підприємствах з високими темпами обіговості коштів (здіяних переважно у секторі роздрібної торгівлі та наданні послуг) доцільним було б здійснення горизонтального аналізу з врахуванням не щоквартальних, а щомісячних змін показників у статтях балансу підприємства.

Велике значення для оцінки фінансового стану має також вертикальний (структурний) аналіз активу і пасиву балансу, що дає представлення фінансового звіту у вигляді відносних показників. Мета вертикального аналізу полягає в розрахунку питомої ваги окремих статей у підсумку балансу й оцінці його змін. За допомогою вертикального аналізу можна

проводити міжгосподарські порівняння підприємств, а відносні показники згладжують негативний вплив інфляційних процесів.

Горизонтальний і вертикальний аналіз взаємодоповнюють один одного, на їхній основі будується порівняльний аналітичний баланс. У порівняльному балансі відображаються лише основні розділи активу і пасиву балансу. Він характеризує як структуру звітної бухгалтерської форми, так і динаміку окремих її показників.

Таким чином, співставляючи структури змін в активі і пасиві, можна зробити висновки про те, через які джерела, в основному, відбувся притік нових коштів і в які активи ці нові кошти вкладені. Сама по собі структура майна і навіть її динаміка не дає відповідь на питання, наскільки вигідно для інвестора вкладання грошей у дане підприємство, а лише оцінює стан активів і наявність можливостей для погашення боргів.

1.2. Фінансово-економічний стан та його роль у ефективності господарської діяльності підприємства

За сучасних умов функціонування економіки України значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансово - економічного стану підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності, оздоровлення підприємств та виходу їх з кризового стану.

Особливого значення в сучасних умовах господарювання набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансово-економічного стану підприємства за існування різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки завдяки своєчасному й об'єктивному аналізу фінансового стану підприємств.

Фінансово-економічний стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансової діяльності і виступає

комплексним поняттям, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується системою моделей, методів, прийомів і показників, що відображують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні стабільності його роботи.

Під станом фінансовим підприємства розуміють спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективного використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними і фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю. Тобто на фінансовий стан підприємства впливає рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання. Оптимізація фінансового стану є однією з головних умов успішного його розвитку в майбутньому періоді. Водночас кризовий фінансовий стан підприємства свідчить про серйозну загрозу настання його банкрутства.

Аналіз фінансово-економічного стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств. Кредитори та інвестори аналізують фінансовий стан підприємств, щоб мінімізувати свої ризики за позиками та внесками, а також для необхідного диференціювання відсоткових ставок.

Метою економічного аналізу фінансової діяльності є всебічна оцінка фінансового стану підприємства, резервів його діяльності та ділової активності задля пошуку резервів підвищення рентабельності, виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства, а також виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами; розробки найвірогідніших передбачень і прогнозів майбутніх умов

функціонування підприємства, визначення дохідності підприємства для порівняння її з аналогічними показниками інших підприємств або оцінка підприємства з погляду його ринкової вартості; своєчасного виявлення та усунення недоліків у господарській діяльності для визначення шляхів підвищення фінансового стану підприємства та його платоспроможності, виявлення змін у фінансовому стані в просторово - часовому розрізі та основних чинників, які впливають на фінансовий стан підприємства, прогнозування основних тенденцій у фінансовому стані.

При цьому фінансово-економічний стан підприємства повинен розглядатися з погляду наступних напрямків витрат коштів, тобто для:

- забезпечення нормальної виробничо-господарської і відтворювальної діяльності;
- забезпечення своєчасності розрахунків по зобов'язаннях;
- можливості фінансування масштабних проектів по розвитку підприємства (оволодіння новими секторами ринків, розширення обсягів виробництва, освоєння нових видів продукції, технології та ін.).

Якщо наявні у фінансовому розпорядженні ресурси дозволяють виконати всі три функції, то стан підприємства вважається таким, що не викликає сумнівів. Якщо перші дві функції виконуються, а на виконання третьої коштів не вистачає, стан характеризується як середній. Якщо ж засобів не досить навіть для виконання перших двох функцій, стан підприємства повинний бути позначений як близький до банкрутства.

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства полягає в визначенні й вивченні ознаки, виміру основних характеристик, що відображають стан технічних систем, економіки та фінансів суб'єкта господарювання, для встановлення можливих відхилень від стійких середніх стандартних значень і припинення порушень нормального режиму праці.

Всі показники фінансово-економічного стану підприємства перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості. Тому оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна лише на підставі використання певного

комплексу показників з урахуванням впливу різних факторів на відповідні показники.

Для детальної та всебічної оцінки фінансово-економічного стану підприємства застосовують наступні групи показників:

- показники ліквідності, що вимірюють можливості підприємства з оплати заборгованості;

- показники платоспроможності та фінансової стійкості, що характеризують міру покриття підприємством позикових коштів;

- показники прибутковості (рентабельності), що вимірюють прибутковість вкладених у підприємство коштів та використаного обладнання;

- показники ділової активності.

2. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Методика аналізу активів і зобов'язань підприємства

Активи і зобов'язання підприємства показують ступінь ділової активності і ефективності фінансової діяльності підприємства.

До показників, що досліджують ділову активність підприємства відносять наступні.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$):

$$K_{ман} = \frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власні кошти}} \quad (2.1.1)$$

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто яку вкладено в оборотні кошти, а яку капіталізовано. Оптимальний рівень понад 0,2. Значення цього показника може значно варіювати залежно від структури капіталу та галузевої приналежності підприємства.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу ($K_{позкап}$):

$$K_{позкап} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Активи}} \quad (2.1.2)$$

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Доповненням до цього показника є коефіцієнт концентрації власного капіталу. Сума обох коефіцієнтів дорівнює 1 (100 %).

Коефіцієнт концентрації власного капіталу ($K_{квлкап}$):

$$K_{квлкап} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}} \quad (2.1.3)$$

Коефіцієнт концентрації власного капіталу характеризує частку власності підприємства в загальній сумі коштів, інвестованих у його діяльність. Чим вищий цей коефіцієнт, тим більш фінансово стійким і незалежним від кредиторів є підприємство.

5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів ($K_{зпк}$):

$$K_{зпк} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Власний капітал}} \quad (2.1.4)$$

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів характеризує структуру капіталу. Зростання цього показника в динаміці — негативна тенденція, яка вказує на те, що підприємство все більше залежить від зовнішніх інвесторів.

Коефіцієнт фінансового ризику ($K_{фр}$):

$$K_{фр} = \frac{\text{Залучені кошти}}{\text{Власні кошти}} \quad (2.1.5)$$

Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля або співвідношення залученого і власного) ($K_{фр}$) характеризує кількість залученого капіталу в розрахунку на 1 грн. власного.

Зростання цього коефіцієнта свідчить про підвищення залежності підприємства від залучених джерел, втрату фінансової автономії. Критичне значення цього коефіцієнта, коли $K_{фр} > 1$, а нормальним вважається таке значення, при якому лише третина активів підприємства формується за рахунок залученого капіталу. Залежно від зміни внутрішніх і зовнішніх умов функціонування підприємства нормальне значення коефіцієнта фінансового ризику суттєво змінюється.

Коефіцієнт структури залученого капіталу ($K_{сзк}$):

$$K_{сзк} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Залучені кошти}} \quad (2.1.6)$$

Коефіцієнт структури залученого капіталу показує частину довгострокових зобов'язань у загальній сумі залученого капіталу. Цей показник характеризує питому вагу довгострокових кредитів та інших довгострокових зобов'язань у складі сукупних зобов'язань підприємства, при його зменшенні відбувається поліпшення фінансового стану підприємства. Його критичне значення досягається при перевищенні 0,4.

Рентабельність продажів (ROS), %:

$$ROS = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Обсяг продажів}} * 100\% \quad (2.1.7)$$

Рентабельність продажів демонструє частку чистого прибутку в обсязі продажів підприємства. При розрахунку показника використовуються середні значення змінних за період.

Рентабельність власного капіталу (ROE), %:

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} * 100\% \quad (2.1.8)$$

Рентабельність власного капіталу дозволяє визначити ефективність використання капіталу, інвестованого власниками підприємства. Звичайно цей показник порівнюють із можливим альтернативним вкладенням коштів в інші цінні папери. Він показує, скільки грошових одиниць чистого прибутку заробила кожна одиниця, вкладена власниками компанії.

Рентабельність поточних активів (RCA), %:

$$RCA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Оборотні активи}} * 100\% \quad (2.1.9)$$

Рентабельність поточних активів демонструє можливості підприємства в забезпеченні достатнього обсягу прибутку стосовно використовуваних оборотних коштів компанії. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більше ефективно використовуються оборотні кошти.

Рентабельність позаоборотних активів (RFA), %:

$$RFA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Основні засоби}} * 100\% \quad (2.1.10)$$

Рентабельність позаоборотних активів демонструє здатність підприємства забезпечувати достатній обсяг прибутку стосовно основних коштів компанії. Чим вище значення даного коефіцієнта, тим більше ефективно використовуються основні кошти.

Оборотність активів ($O_{\text{акт}}$), разів:

$$O_{\text{акт}} = \frac{\text{Чистий дохід від реалізації акцій}}{\text{Активи}} \quad (2.1.11)$$

Оборотність активів - це показник кількості оборотів активів підприємства за певний період підприємства (переважно за рік). Зростання

показника свідчить про підвищення ефективність використання капіталу, який вкладено в активи підприємства.

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) $\Phi_{\text{від}}$:

$$\Phi_{\text{від}} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість основних виробничих фондів}} \quad (2.1.12)$$

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної вартості основних засобів. Він показує ефективність використання основних засобів підприємства.

Наявність власного оборотного капіталу ($K_{\text{вок}}$), яку визначають як різницю власного капіталу підприємства (ВК) та суми необоротних активів (НА):

$$K_{\text{вок}} = \text{ВК} - \text{НА} \quad (2.1.13)$$

Нестача або зменшення суми власних оборотних засобів призводить до збільшення величини залученого капіталу і посилення фінансової залежності підприємства.

Для аналізу фінансової діяльності використовують ряд ще інших показників, які також дають необхідну характеристику фінансового стану підприємства.

2.2. Показники ліквідності і платоспроможності підприємства.

Досліджуючи фінансову діяльність підприємства, доцільно брати до уваги його ліквідність і платоспроможність. Показники, що визначають ліквідність і платоспроможність підприємства включають:

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{\text{ла}}$):

$$K_{\text{ла}} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.2.1)$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства і показує, яку частину

короткострокових зобов'язань можна в разі потреби погасити негайно. Рекомендована нижня межа показника — 0,2.

Значення даного показника менше за 0,2 є свідченням низького рівня платоспроможності підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{лшв}}$):

$$K_{\text{лшв}} = \frac{\text{Грошові кошти, розрахунки та інші активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.2.2)$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності за смисловим значенням аналогічний коефіцієнту покриття, проте обчислюється по більш вузькому колу поточних активів, коли з розрахунку вилучено найменш ліквідну їх частину — виробничі запаси. В умовах ринкової економіки типовою є ситуація, коли при ліквідності підприємства заробляють 40% і менше від облікової вартості запасів. У зарубіжній літературі наводиться орієнтовне нижнє значення показника — 1, але ця оцінка має умовний характер.

Коефіцієнт покриття (загальний) ($K_{\text{пзаг}}$):

$$K_{\text{пзаг}} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.2.3)$$

Коефіцієнт покриття (загальний) дає загальну оцінку ліквідності активів, указуючи, скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Логіка розрахунку цього показника полягає в тому, що підприємство гасить короткострокові зобов'язання в основному за рахунок поточних активів, якщо величина поточних активів перевищує величину поточних зобов'язань, підприємство можна вважати таким, що успішно функціонує. Розмір перевищення і є коефіцієнтом покриття. Значення показника може значно варіюватися по галузях та видах діяльності, а його розумне зростання в динаміці розглядають як позитивну тенденцію.

Коефіцієнт автономії (незалежності) ($K_{\text{авт}}$): (2.2.4)

$$K_{\text{авт}} = \frac{\text{Власні кошти}}{\text{Майно підприємства}}$$

Дані показники дають можливість комплексно проаналізувати та дати об'єктивну оцінку фінансової діяльності підприємства. Вони дозволяють виявити як позитивну динаміку підприємства, так і його слабкі сторони. А тому і своєчасно спланувати необхідні шляхи удосконалення та підвищення ефективності функціонування підприємства.

3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КП ШКЗ «ІМПУЛЬС»

3.1. Організаційно - економічна характеристика підприємства

Казенне підприємство (далі – підприємство) Шосткинський Казений завод „Імпульс” (повне найменування) КП ШКЗ „Імпульс” (скорочене найменування), створене за рішенням Постанови Кабінету Міністрів України від 30.06.98р. №987 на державному майні шляхом перетворення державного підприємства Шосткінського заводу „Імпульс”, належить до сфери управління Міністерства промислової політики України.

Місцезнаходження підприємства: Україна 41100, Сумська область, м. Шостка, вул. Леніна,36.

Підприємство створене з метою задоволення суспільних потреб в його продукції, товарах, роботах, послугах та реалізації на підставі одержаного прибутку соціальних та економічних інтересів членів трудового колективу та інтересів власника майна. Крім того, одержання прибутку (доходу) від реалізації продукції, товарів та послуг, розширення виробництва, задоволення соціальних та економічних потреб робітників Підприємства.

Предметом діяльності підприємства є :

Назва виду економічної діяльності:

24.30.0 Виробництво лаків та фарб

24.42.0 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів

24.66.0 Виробництво іншої хімічної продукції для промислових цілей

29.56.1 Виробництво машин та устаткування спеціального призначення

41.00.0 Збирання, очищення та розподілення води

45.21.1 Будівництво будівель

52.12.0 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах без переваги продовольчого асортименту

55.51.0 Діяльність їдалень

75.25.0 Діяльність з пожежної охорони

80.42.0 Освіта дорослих та інші види освіти

85.11.1 Діяльність лікарських закладів, та інше.

Окремі види діяльності згідно чинного законодавства здійснюються після отримання спеціального дозволу (ліцензії).

Статутний фонд підприємства становить 91196633 грн. і включає основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається у самотійному балансі підприємства.

Майно підприємства, що є у державній власності і закріплене за підприємством належить йому на праві оперативного управління. Здійснюючи право оперативного управління. Здійснюючи право оперативного управління підприємство володіє та користується зазначеним майном.

Підприємство має право розпоряджатися закріпленим за ним на праві оперативного управління майном, що є у державній власності і належать до основних фондів підприємства, лише з дозволу органу управління.

Підприємство має право розпоряджатися закріпленим за ним на праві оперативного управління іншим майном, що є в державній власності і не належить до основних фондів підприємства, лише після виконання державного контракту відповідно до законодавства України.

Джерелами формування майна підприємства є:

- майно, передане йому Міністерством промислової політики України;
- доходи, одержані від реалізації продукції, а також від інших видів господарської діяльності;
- кредити банків та інших кредиторів;
- капітальні вкладення та дотації з бюджетів;
- інші джерела, не заборонені законодавством України.

Підприємство має право самотійно:

- визначити стратегію та основні напрямки свого розвитку відповідно до державних програм та замовлень, плану розвитку підприємства;
- організовувати свою діяльність щодо забезпечення виконання державного контракту та укладання договорів;
- реалізовувати продукцію (виконувати роботу, надавати послуги), вироблену (виконані, надані) поза межами державного контракту, за цінами (тарифами), що встановлюються ним самостійно або на договірній основі, а у випадках, передбачених законодавством України, - за фіксованими (регульованими) державними цінами (тарифами).

За погодженням Міністерства промислової політики України підприємств має право:

- самостійно здійснювати господарську діяльність за наявності не завантажених для виконання державного контракту виробничих потужностей;
- одержувати кредити під виконання державного контракту;
- випускати цінні папери та реалізовувати їх юридичним особам і громадянам України та інших держав відповідно до законодавства;
- на відчуження та придбання нерухомого майна;
- створювати філіали, представництва, відділення та інші відособлені підрозділи з правом відкриття поточних і розрахункових рахунків і затверджувати положення про них.

Підприємство зобов'язане:

- забезпечувати виробництво та поставку продукції відповідно до державного контракту і укладених договорів;
- забезпечувати своєчасну сплату податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджету та до державних цільових фондів згідно з законодавством України;
- забезпечувати цільове використання закріпленого за ним майна та виділених державних коштів;

- здійснювати будівництво, реконструкцію, модернізацію, капітальний ремонт основних фондів, а також забезпечувати своєчасне освоєння нових виробничих потужностей;
- створювати належні умови для високопродуктивної праці, забезпечувати додержання законодавства про працю, соціальне страхування, правил та норм охорони праці, техніки безпеки;
- здійснювати заходи з удосконалення організації роботи підприємства;
- здійснювати заходи з удосконалення організації заробітної плати працівників з метою посилення їх матеріальної заінтересованості як у результатах особистої праці, так і у загальних підсумках роботи підприємства;
- забезпечувати економічне і раціональне використання фонду споживання і своєчасні розрахунки з працівниками підприємства;
- виконання норми вимоги щодо охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення заводом охорони державної таємниці та конфіденційної інформації, що є власністю держави, відповідно до законодавства України.

3.2. Аналіз фінансово-економічного стану КП ШКП „Імпульс”

Проведемо аналіз фінансово-економічного стану підприємства КП ШКП „Імпульс”. Фінансова звітність КП ШКП „Імпульс” за 2018-2019 рр. наведена в додатках.

Розраховуємо сукупність коефіцієнтів ліквідності.

Визначаємо коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$2019 \text{ р.} = \frac{0 + 2521 + 0}{40087} = 0,063$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{0 + 9 + 1}{2124} = 0,005$$

Даний коефіцієнт є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства. Не менше 20% поточних зобов'язань компанія повинна мати змогу погасити в будь – який момент. Нормативне значення цього показника знаходиться в межах 0,20 – 0,35. Значення даного показника не відповідає нормативному, що є негативною тенденцією. Період 2018 – 2019 рр. характеризувався зниженням значення цього показника, що було зумовлене зниженням фінансових інвестицій підприємства з однозначним збільшенням величини поточних зобов'язань.

Розраховуємо коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$2019 \text{ р.} = \frac{37269 - 7902 - 0 - 11001 - 4274}{40087} = 0,352$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{31195 - 7231 - 0 - 2836 - 5179}{2124} = 7,509$$

Проводячи аналіз за допомогою цього коефіцієнта слід звернути увагу не тільки на значення показника, але й на якість дебіторської заборгованості. Нормативне значення даного показника складає 1. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності за 2019 р. є значно меншим за нормативне,

Обчислимо коефіцієнт покриття:

$$2019 \text{ р.} = \frac{37269}{40087} = 0,93$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{31195}{2124} = 14,687$$

Коефіцієнт покриття характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року. Оскільки значення коефіцієнта менше 1, то підприємство має неліквідний баланс. Станом на кінець 2009 року значення коефіцієнту становило 0,93, тобто в компанії на 1 гривню поточних зобов'язань припадає 0,93 гривні поточних активів. Тобто значення коефіцієнта має негативну тенденцію до зменшення.

Як показують розрахунки, на досліджуваному підприємстві усі коефіцієнти ліквідності значно нижчі за нормативні значення, що свідчить про низький рівень платоспроможності.

Визначимо коефіцієнт автономії:

$$2019 \text{ р.} = \frac{61372}{104305} = 0,589$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{60695}{102886} = 0,589$$

Коефіцієнт фінансової незалежності характеризує можливість підприємства виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів. Його нормативне значення повинно бути більше або дорівнювати 0,5. Як бачимо протягом аналізованого періоду цей показник є незмінним і його значення перевищує нормативне, що свідчить про достатність у підприємства власних активів для покриття зовнішніх зобов'язань.

Розрахуємо коефіцієнт маневреності власного капіталу:

$$2019 \text{ р.} = \frac{37269 - 40087}{67001} = -0,042$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{31195 - 39915}{60695} = -0,144$$

Значення цього показника має бути досить високим, щоб забезпечити гнучкість у використанні власних коштів підприємства. Значення даного показника має бути більшим за 0,1. За період 2018-2019 рр. значення даного коефіцієнта було від'ємним, що свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства.

Обчислимо коефіцієнт концентрації позикового капіталу:

$$2019 \text{ р.} = \frac{0 + 33257 + 40087 + 0}{67001 + 37269 + 0} = 0,703$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{0 + 10231 + 36236 + 0}{66618 + 33555 + 0} = 0,464$$

Даний коефіцієнт характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Нормативне значення коефіцієнта має бути меншим за 0,5. Значення даного показника у 2019 рр. знаходилось на рівні 0,7, що не відповідає нормативному.

Розрахуємо коефіцієнт концентрації власного капіталу:

$$2019 \text{ р.} = \frac{63603}{66618 + 33555 + 0} = 0,635$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{61372}{67001 + 37269 + 0} = 0,589$$

Підприємство вважається фінансово стійким за умови, що частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів підприємства становить не менше 50 %. Отже, за даним критерієм підприємство можна вважати фінансово стійким, оскільки значення даного коефіцієнта в досліджуваному періоді в середньому складало 0,6.

Визначимо коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (форм. 1.3.8):

$$2018 \text{ р.} = \frac{2333}{2333 + 61372} = 0,037$$

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів характеризує структуру капіталу.

Обчислимо коефіцієнт фінансового ризику (форм. 1.3.9):

$$2019 \text{ р.} = \frac{0 + 2333 + 40087 + 0}{61372} = 0,691$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{0 + 0 + 36236 + 0}{63603} = 0,569$$

Більш чітко ступінь залежності підприємства від залучених коштів виражається у коефіцієнті фінансового ризику. Чим більше коефіцієнт, тим більше залежність підприємства від залучених коштів. Допустимий рівень залежності визначається умовами роботи кожного підприємства і, в першу чергу, швидкістю обігу обігових коштів.

Оскільки значення даного коефіцієнта у 2018-2019 рр. складало в середньому 0,569 – 0,691, то це означає, що на 1 грн. вкладених у активи власних коштів підприємство залучило 0,569 – 0,691 грн. позичених коштів.

Розрахуємо коефіцієнт структури залученого капіталу:

$$2018 \text{ р.} = \frac{2333}{0 + 2333 + 40087 + 0} = 0,055$$

Здійснимо розрахунки коефіцієнтів рентабельності підприємства.

Обчислимо рентабельність продажів:

$$2019 \text{ р.} = \frac{17247}{58044} * 100\% = 29,7\%$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{32877}{73865} * 100\% = 44,5\%$$

Рентабельність продажів у 2019 р. має значення 29,7, що є значно нижчим від показника 2018 зменшення відбулося за рахунок зниження чистого прибутку.

Визначимо рентабельність власного капіталу:

$$2019 \text{ р.} = \frac{17247}{63603} * 100\% = 27,12\%$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{32877}{61372} * 100\% = 53,57\%$$

Рентабельність власного капіталу підприємства у 2018 склала 53,57%, У 2019 р. значення коефіцієнта складало 27,12%. Таким чином помітна негативна тенденція.

Розрахуємо рентабельність поточних активів:

$$2019 \text{ р.} = \frac{17247}{33555} * 100\% = 51,4\%$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{32877}{37269} * 100\% = 88,22\%$$

Значення даного коефіцієнта показує, що найбільш ефективно оборотні активи використовувались підприємством у 2018 р., коли значення коефіцієнта було найбільшим – 88,22%. У той же час зниження даного коефіцієнта у 2019 р. до 51,4% свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства.

Обчислимо рентабельність позаоборотних активів:

$$2019 \text{ р.} = \frac{17247}{66618} * 100\% = 25,89\%$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{32877}{67001} * 100\% = 49,07\%$$

Значення даного коефіцієнта у 2019 р. склало 25,89%. Проте у 2018 р. рентабельність поза оборотних активів складала 49,07%. Виявлена ситуація свідчить про погіршення фінансового стану підприємства.

Визначимо коефіцієнт оборотності активів :

$$2019 \text{ р.} = \frac{58044}{(100194 + 104305) / 2} = 0,259 \text{ (об.)}$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{73865}{(104305 + 102886) / 2} = 0,357 \text{ (об.)}$$

Визначимо фондівдачу :

$$2019 \text{ р.} = \frac{73865}{65528} = 1,13 \text{ (грн.)}$$

$$2018 \text{ р.} = \frac{58044}{66144} = 0,878 \text{ (грн.)}$$

Як бачимо, цей показник має тенденцію до збільшення за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції, що є позитивною тенденцією і свідчить про збільшення ефективності використання основних фондів підприємства.

Обчислимо абсолютні показники фінансової стійкості підприємства.

Розрахуємо наявність власного оборотного капіталу:

$$2019 \text{ р.} = 63603 - 66618 = - 3015 \text{ (тис.грн)}$$

$$2018 \text{ р.} = 61372 - 67001 = - 5629 \text{ (тис.грн)}$$

Дані показники свідчать про задовідьну роботу підприємства. З метою покращення економічного стану підприємства можна передивитися основні напрямки його економічної політики . Про це мова буде йти у наступному розділі роботи.

3.3 Резерви поліпшення фінансово-економічного стану підприємства

Для зменшення кризового стану та забезпечення значних змін показників діяльності підприємства пріоритетним є використання механізмів фінансової стабілізації, які направлені на мобілізацію внутрішніх резервів відновлення й зміцнення його платоспроможності. Для досягнення цього використовуються три основні групи резервів:

1. Резерви операційної діяльності: раціоналізація ресурсного забезпечення і використання ресурсів; вдосконалення організації виробництва та праці й застосування найбільш ефективних способів просування товарів на ринку; впровадження інноваційного менеджменту на всіх ієрархічних рівнях підприємства; дієвий контроль і стимулювання високопродуктивної праці; гнучкі виробничі системи й оптимізація розмірів виробничо-збутової діяльності.

2. Резерви інвестиційної діяльності: оптимізація інвестиційного портфеля і вихід із неефективних інвестиційних проектів; підвищення ефективності реалізації проектів реального та фінансового інвестування (скорочення строків будівництва, поетапне виведення на проектну потужність об'єктів, вкладення вільних фінансових ресурсів у венчурні підприємства, наукомісткі виробництва тощо).

3. Резерви фінансової діяльності: ефективне розміщення власного та іншого капіталу в рентабельні активи; залучення довгострокових позик і кредитів; ефективне реінвестування прибутку та раціональна дивідендна політика.

Якщо використання внутрішніх механізмів фінансової стабілізації не досягло своєї цілі або якщо за результатами діагностики було зроблено висновок про безперспективність спробу виходу з кризового стану за

рахунок мобілізації тільки внутрішніх резервів, підприємство підлягає санації.

ВИСНОВОК

Фінансово-економічний стан підприємства повинен розглядатися з погляду наступних напрямків витрат коштів, тобто для:

- забезпечення нормальної виробничо-господарської і відтворювальної діяльності;
- забезпечення своєчасності розрахунків по зобов'язаннях;
- можливості фінансування масштабних проектів по розвитку підприємства (оволодіння новими секторами ринків, розширення обсягів виробництва, освоєння нових видів продукції, технології та ін.).

Якщо наявні у фінансовому розпорядженні ресурси дозволяють виконати всі три функції, то стан підприємства вважається таким, що не викликає сумнівів. Якщо перші дві функції виконуються, а на виконання третьої коштів не вистачає, стан характеризується як середній. Якщо ж засобів не досить навіть для виконання перших двох функцій, стан підприємства повинний бути позначений як близький до банкрутства.

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства полягає в визначенні й вивченні ознаки, виміру основних характеристик, що відображають стан технічних систем, економіки та фінансів суб'єкта господарювання, для встановлення можливих відхилень від стійких середніх стандартних значень і припинення порушень нормального режиму праці.

Всі показники фінансово-економічного стану підприємства перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості. Тому оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна лише на підставі використання певного комплексу показників з урахуванням впливу різних факторів на відповідні показники.

Для зменшення кризового стану підприємства ШКЗ«Імпульс» та забезпечення значних змін показників діяльності підприємства пріоритетним є використання механізмів фінансової стабілізації, які направлені на

мобілізацію внутрішніх резервів відновлення й зміцнення його платоспроможності.

Як бачимо, досліджуємі показники мають тенденцію до збільшення за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції, що є позитивною тенденцією і свідчить про збільшення ефективності використання основних фондів підприємства. Тому необхідно дотримуватись такої економічної політики, яка дозволить підприємству набирати великі оберти роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я. Фінансова діяльність підприємства: Підручник. – К.: Либідь, 2003. – 384 с.
2. Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. посіб./ За ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
3. Єпіфанов А.О., Дехтяр Н.А., Мельник Т.М., Школьник І.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: Монографія. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 286 с.
4. Коробов М.Я. Фінанси промислових підприємств. – К.: Либідь, 2005. – 415 с.
5. Мельник Л.Г., Корінцева О.І. Економіка підприємства: Конспект лекцій. Навч. посіб. – Суми: ВТД, 2003. – 412 с.
6. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навчальний посібник.— Житомир: Житомир. інж.-технол. ін-т., 2005. — 438 с.
7. Фінанси підприємств: Підручник / Під ред. А. М. Поддєрьогіна. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с.
8. Плиса В.Й. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства //Фінанси України. – 2008. - №11. – с. 38-44
9. Проценко Н. Б. Методологічні аспекти оцінки економічної стійкості підприємств//Регіональна економіка. - 2007. - № 2. - с. 86-94.
10. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навчальний посібник. – К.:КНЕУ, 2004. – 194 с.
11. Розов П.Р. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств.– К.: Знання, 2007. – 305 с.
12. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2004. – 568 с.
13. Цал-Цалко Ю.С., Холод Б.І. Економіка підприємства: Навч. посіб. – Житомир: ЖІТІ, 2003. – 388 с.
14. Сідун В.А., Пономарьова Ю.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2003. – 436 с.

15. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2004. – 325 с.
16. Петрович І.М. Економіка виробничого підприємства: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2002. – 365 с.
17. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства: Підручник. – К.: Скарби, 2003. – 336 с.
18. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008. – 312 с.
19. Економіка підприємства: Навч. посіб./ За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2005. – 431 с.
20. Грузинов В.П. Економіка підприємства: Підручник. – К.: Знання, 2002. – 425 с.

